

BÄSTA LIVSPLATSEN

Region Halland

Barnets kognitiva och psykosociala utveckling
Kristina Hallberg, psykolog Falkenbergs vårdcentral

16/10 2019

D.W.Winnicott:

”There is no such thing as an infant

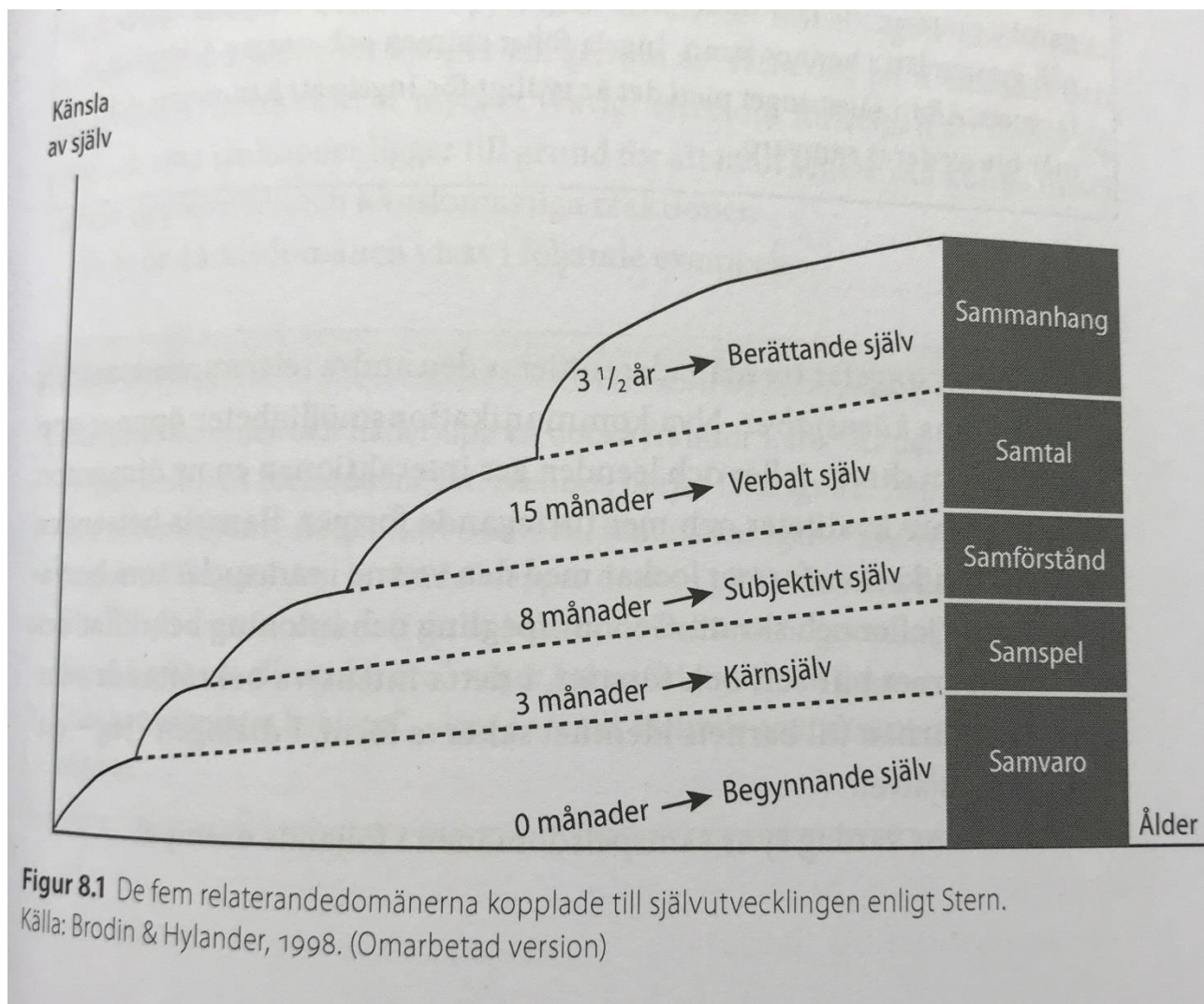
- there is only an infant and his mother”

Utvecklingsdomäner

An- knytning	Känsl- reglering	Själ- uppfattning	Tänkande, minne	Kommu- nikation	Språk	Lek	Utvecklings- uppgifter
-----------------	---------------------	----------------------	--------------------	--------------------	-------	-----	---------------------------

Hjärnans utveckling och mognad,
i samspel med viktiga andra människor!

Självutveckling enligt Daniel Stern

Temperament

- Barnets bidrag till olika relationer
- Individuell beteendestil, karaktäristiskt sätt att bete sig, från 3 månader
- HUR reagerar barnet på omvärlden
- Nervsystemets reaktivitet, känslomässig färgning, känsloreglering
- Arvet lägger grunden, erfarenheter formar

Temperament

- Aktivitetsnivå, personligt tempo
- Regelbundenhet
- Emotionalitet: Negativ emotionalitet/irritabilitet
Positiv emotionalitet/gott humör
- Reaktivitet (känslig för förändringar), reaktionströskel
- Inställning till nya situationer: Närmande, nyfikenhet, undersökande
Undvikande, ängslighet, hämmad
- Anpassningsbarhet (ändra första reaktionen på något nytt)
- Distraherbarhet
- Sociabilitet: uppskattar/undviker mänsklig kontakt

Temperament

- Lättsam = hittar lätt sin rytm, klarar störande stimuli, kan återfinna sitt lugn 40%
- Svår = oförutsägbar dygnsrytm, låg frustrationstolerans, svårtröstad, otydliga signaler 10%
- Svåruppvärmd = vaksamhet dominerar över nyfikenhet, föredrar invand miljö 15%

0-12 mån

An-knytning	Känslereglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
-------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Social oberoende av person -> valda personer, symbios, främlingsrädsla

Bindningsbeteende: Gråt, ögonkontakt, leende

Krypa = själv reglera avstånd

Positiva och negativa affekter, grundkänslor

Fysiologisk jämvikt och självreglering med hjälp av förälder

Förälder tolkar och besvarar känslor, känslor är meningsfulla

Använder förälderns känslouttryck som vägledning

Tillit - misstro

Handlingsscheman, igenkännande minne, minns det återkommande

Egocentriskt tänkande

Början till objektkonstans

0-12 mån

An- knytning	Känslö- reglering	Själ- uppfattning	Tänkande, minne	Kommu- nikation	Språk	Lek	Utvecklings- uppgifter
-----------------	----------------------	----------------------	--------------------	--------------------	-------	-----	---------------------------

Kommunicerar med ljud, rörelser, ansiktsuttryck

Vända sig till och från

Behärska grundläggande samtalsregler, turtagning

Sträcka sig mot föremål, peka

Sinneslek, funktionslek, övningslek

Jag är en egen person

Jag kan förstå vad som ska hända (världen är förutsägbar)

Jag får vad jag behöver

Jag kan påverka världen

Jag kan vara med andra

1-2 år

Anknytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Inre mental arbetsmodell för vad barnet själv kan göra för att få närhet och tröst

Trygg – otrygg anknytning

Emotionell självreglering genom att tänka fram föräldern

Imitation

Impulsstyrd, övar självkontroll genom stolthet, skam, skuld

Det symboliska/verbala självet från 18 mån

Autonomi – tvivel

Utvecklad objektskonstans

Orsak – verkan

Theory of mind

Symboliskt tänkande

1-2 år

An-knytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
-------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Första orden, ordförrådet växer snabbt, ettordssatser
Gester, miner, kroppsspråk
Låtsaslek, ensamlek, parallelllek

Jag kan gå upprätt och ta mig fram

Jag kan härma och hjälpa till

Jag kan uttrycka vad jag vill

Jag kan klara saker själv

Jag kan pröva mig fram

Jag kan komma ihåg mammas och pappas sätt att trösta och stoppa

2-3 år

Anknytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Målinriktat partnerskap, förstå andras känslor och avsikter

Ge omsorg, hjälpa till, identifikation

Klarar ökat avstånd till anknytningspersoner

Inre arbetsmodeller av anknytning

Kan skjuta upp behovstillfredsställelse

Preoperationella stadiet, tänkandet styrt av sinnesintryck

Egocentriskt tänkande, symboler, kategorisering

NEJ – föreställa sig att inte handla

Behöver hjälp att välja

2-3 år

An- knytning	Känslö- reglering	Själv- uppfattning	Tänkande, minne	Kommu- nikation	Språk	Lek	Utvecklings- uppgifter
-----------------	----------------------	-----------------------	--------------------	--------------------	-------	-----	---------------------------

Behärskar viss grammatik, tvåordssatser, generalisering
Fantasi, åskådarlek, låtsaslek, tillsammanslek

Jag kan säga nej

Jag kan klara saker själv

Jag kan visa omsorg och hjälpa andra

Jag kan vänta lite

Jag kan låtsas och hitta på

3-4 år

An-knytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
-------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Börjar kunna ta andras perspektiv

Stabil självbild, lättare att samspela med andra

Det berättande självet

Initiativ – skuld

Prestationsglädje, nyfikenhet

Grundläggande könsidentitet

Fortfarande kort arbetsminne

Minns med hjälp av språket, första barndomsminnena

Regler

3-4 år

Anknytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Theory of mind: Förstår att människors tankar och handlingar hänger ihop

Flerordssatser, personliga pronomen (jag, du, han)

”Vad är det?”

Rollek

Jag vet vem jag är och att jag är tjej/kille

Jag kan berätta vem jag är

Jag börjar förstå regler

Jag börjar förstå hur andra tänker och känner

Jag kan göra saker och ta reda på saker

Jag kan klara mig utan mamma och pappa ett litet tag, jag vet att de finns

4-5 år

Anknytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Trygg anknytning och umgänge med syskon underlättar theory of mind

Stabil könsidentitet

Deklarativt minne

Theory of mind: Förstår att andra är självständiga personer.

Förstår att andra kan ha fel uppfattning

Kan bilda fullständiga satser

”Varför då?”

Leker med ord

Egocentriskt tal

4-5 år

An- knytning	Känslö- reglering	Själv- uppfattning	Tänkande, minne	Kommu- nikation	Språk	Lek	Utvecklings- uppgifter
-----------------	----------------------	-----------------------	--------------------	--------------------	-------	-----	---------------------------

Associationslek, samarbetslek

Jag kan samarbeta och leka med andra
Jag kan hitta på bra saker

5-6 år

An-knytning	Känsloreglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
-------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Trotsperiod, känslomässigt labil, kan regrediera

Självförtroende

Förtroende för andra, anpasslighet

Kan uppleva sig som en del av ett vi

Frågar för att få kunskap

Det socialiserade språket

Grunderna i grammatiken

Skämt, ordlekar, gåtor

Intresse för skriftspråk

5-6 år

An-knytning	Känslereglering	Självuppfattning	Tänkande, minne	Kommunikation	Språk	Lek	Utvecklingsuppgifter
-------------	-----------------	------------------	-----------------	---------------	-------	-----	----------------------

Regellek, grupplek

Jag kan skoja och luras

Jag kan följa regler och kolla att andra gör det

Förmågor som utvecklas senare

An-knytning	Känslor-reglering	Själv-uppfattning	Tänkande, minne	Kommu-nikation	Språk	Lek	Utvecklings-uppgifter
-------------	-------------------	-------------------	-----------------	----------------	-------	-----	-----------------------

Beräkna orsak och verkan i komplexa sammanhang

Strukturera, planera och genomföra aktiviteter

Komma ihåg medan man tänker (arbetsminne)

Hålla tillbaka impulser

Uthållighet

Flexibilitet, snabbt kunna ställa om

Sociala förmågor som att beräkna andras tankar, känslor och handlingar

Stresstålighet

Säga ja (<3 år: svårt med oväntade krav, >3 år: personlighetsfaktor)

Lugna sig själv/behålla lugnet

Vi kan alltså inte kräva detta fullt ut av förskolebarnet!